

Voetbal gaat zelfs boven literatuur

MAARTEN MOLL

Vrijdag begint het Europees kampioenschap voetbal. In de aanloop verscheen een wat afwijkend boekje over voetbal van de Belgische schrijver Jean-Philippe Toussaint, eenvoudigweg *Voetbal* getiteld.

Jean-Philippe Toussaint (Brussel, 1957) heeft een beetje een ouderwetse opvatting over voetbal en schrijven. Dat zien we al op de omslag van *Voetbal* (een vertaling van Marianne Kaas van *Football*, 2015).

Daarvoor moeten we het boek een halve slag draaien, dan lezen we een tekst op het omslag: 'Ziehier dan een boek dat bij niemand in goede aarde zal vallen, niet bij de intellectuelen, die geen belangstelling hebben voor voetbal, en niet bij de voetballiefhebbers, die het te intellectueel zullen vinden. Maar ik moest het schrijven, ik wil de dunne draad die me nog met de wereld verbindt, niet verbreken.'

Opmerkelijk. Omdat de scheiding die Toussaint hier zo hard opschrijft niet meer bestaat. Om maar wat te noemen; er is in Nederland het literaire voetbaltijdschrift *Hard gras*, en A.F.Th. van der Heijden heeft mooi over Robin van Persie geschreven. En lang geleden alweer verscheen *Fever pitch* van de Engelsman en Arsenalfan Nick Hornby.

Sociologisch

Voetbal is, als je de boeken van Jean-Philippe Toussaint kent, behoorlijk serieus. Waar hij in zijn werk, bijvoorbeeld in zijn in 2014 voltooide, vierdelige romancyclus over Marie, geestig en gortdroog, schrijft, overheerst die ernst in *Voetbal*. De absurditeit van het bestaan, een leitmotiv in Toussaints werk, komen we in *Voetbal* nauwelijks tegen.

Het is een bijna sociologische studie. Over de shirts, het stadionbezoek, voetbal als 'bederfelijke waar', spanning, over voetbal en tijd. Hier zou de niet-intellectuele voetbalfan misschien even afhaken, om in het tweede deel van herkenning op te springen. Want in dat tweede deel, waarin hij vanaf 1998 per WK beschrijft hoe het voetbal invloed op hem uitoefende, en het voetbal hem een beetje de keel uit begint te hangen ('Geef mij de poëzie maar (dit is nauwelijks een grapje)') raakt Toussaint de

kern. Daar ondervindt hij de kracht van het voetbal. Daar heeft hij buiten gerekend, en dat is wat dit boekje meer dan aardig maakt.

Totaal verloren

Tijdens het WK van 2014 wil Toussaint zich volledig wijden aan de literatuur, maar wordt dan toch het WK ingezogen. Dat levert fraai proza op. Als hij schrijft, steekt 'de werkelijke wereld' daarbij vergeleken vaal af. Sterker; de wereld stelt hem dan teleur. Geen voetbal dus. Tot hij besluit even naar de doelpunten van de vorige avond te kijken. En dan is hij totaal verloren.

Daar ook zien we een levendige Jean-Philippe Toussaint die als een verslaafde zijn shots voetbal moet hebben. En begrijpen we dat voetbal de dunne draad is die hem nog met de wereld verbindt. Leve het voetbal!

'Intellectuelen noch voetballiefhebbers zullen dit boek kunnen waarderen'.

(Het Parool, 7 juni 2016)